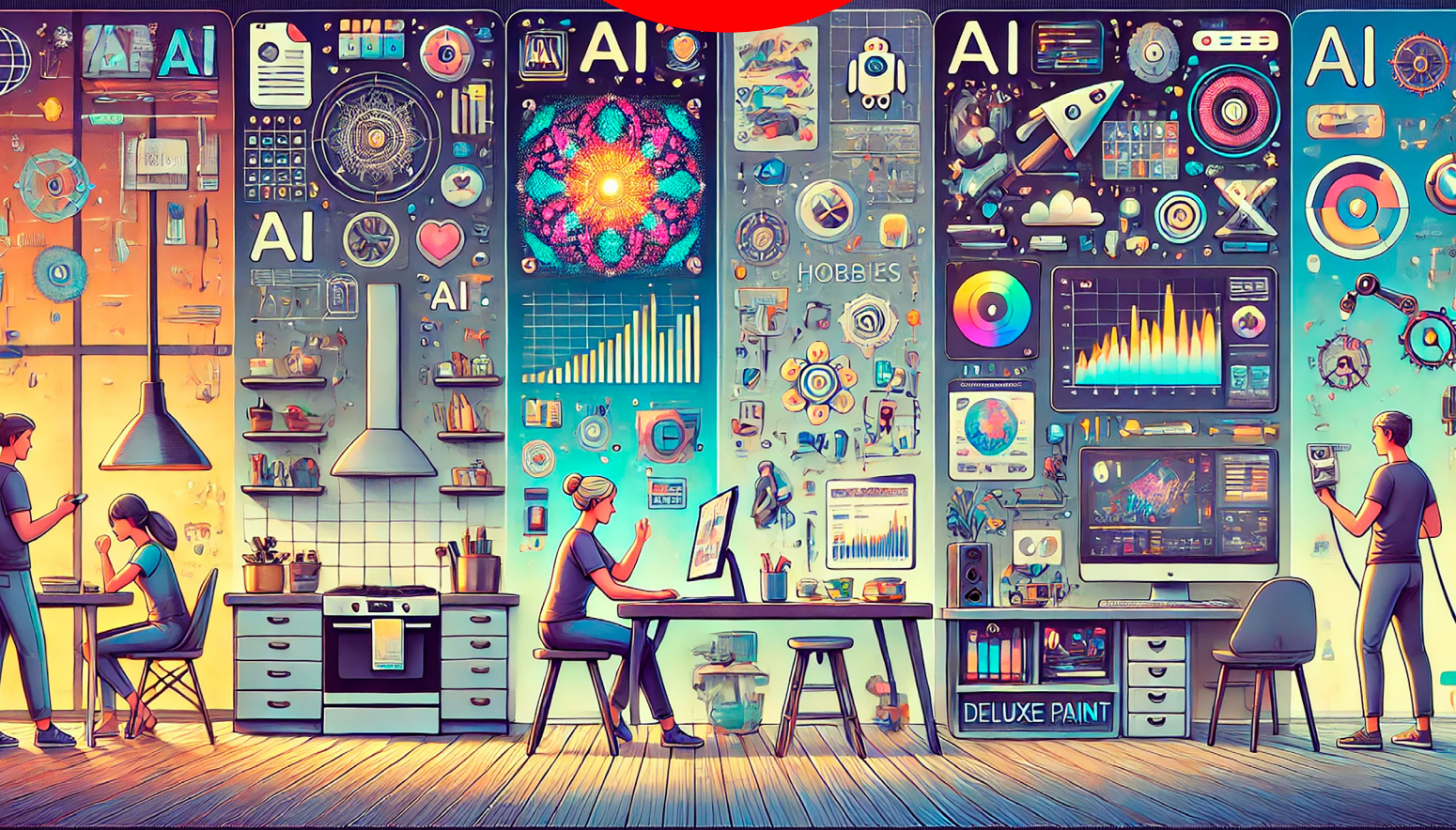

"luo laajakangas-kuva tästä artikkelitekstistä"

TEKOÄLYSTÄ APUA arkeen, harrastukseen ja työhön

Tekoälykurssejakin järjestäneen ammattipedagogin johdatus ChatGPT-tekoälyavustajan ja kumppaneiden ihmeelliseen, räätälöitävään potentiaaliin.

Jarkko Soini

Tämän Saku-lehden tekoälyartikkelit sisältävät optimistisia kuvakulmia tekoälyyn. Muistutamme silti, että teemaan liittyy myös vaaranpaikkoja ja avoimia kysymyksiä, kuten tekoälytiedon oikeellisuus, käyttäjien yksityisyys sekä koulutusmateriaalin eettisyys- ja oikeuskysymykset. Olethan tarkkana!

Erilaisia suuriin kielimalleihin ja koneoppimiseen perustuvia generatiivisen tekoälyn sovelluksia löytyy internetistä tuhansia. Keskeisimmät tekoälyt toimivat selaimella, mutta sovelluskaupoissa on runsaasti mobiilisovelluksia. Kuluttajien parissa suosituimmaksi ja monipuolisimmaksi

havaittu OpenAI:n ChatGPT-tekoälyavustaja on tarjolla molemmissa muodoissa. ChatGPT:n uusin versio generoi myös kuvia integroidun kuvageneraattorinsa kautta.

ChatGPT tietää yllättävän paljon jopa Amigasta – pelienkin tarkkuudella. Lisäksi ChatGPT:stä voi räätälöidä oman custom-version, joka on erikoistunut vaikkapa Amiga-tyylisen taitteen generointiin tai tietyn Amiga-ohje-

AAO-GPT / JANNE SIRÉN

"piirrä sammakko"

kirjan sisältöön. Esimerkkinä tekemäni *Amiga Art Generator*: chatgpt.com/g/g-QDuu-vNWkF-amiga-art-generator.

Yhteistä kaikille näille tekoälysovelluksille on, että ne voivat auttaa arjessa, harrastuksissa ja jopa työssä. Tarkoitukseni on antaa tässä artikkelissa muutamia inspiraatioita ja ideoita, joita voit kokeilla esimerkiksi osoitteessa chatgpt.com – siellä on tarjolla sekä maksuton perusversio että kehittyneempi maksullinen ChatGPT.

Keskustelubotista on muuhunkin

ChatGPT on marraskuussa 2022 julkaistu keskustelubotti ja virtuaaliavustaja, joka kohdutti heti kättelyssä sängen uskottavilla keskustelutaidoillaan. Vaikuttavan, mutta tyhjänpäiväisen höpöttelyn lisäksi sitä voi kuitenkin käyttää myös työkaluna monenlaisissa tarpeissa, joissa vain mielikuvitus tuntuu olevan rajana.

Hyppy höpöttelystä tuottavuuteen onkin se tärkeä loikka, jonka jälkeen tekoälyn hyödyntäminen voi vasta toden teolla alkaa. ChatGPT:n käyttömahdollisuudet ammattimaaisessa käytössä ovat laajat ja monipuoliset, ulottuen yksinkertaisesta tiedonhausta ja tekstintuotannosta aina monimutkaisempiin prosesseihin, kuten määrämuotoisten materiaalien luomiseen tai esimerkiksi koodin debuggaamiseen.

Voit muun muassa pyytää tekoälyltä inspiraatiota ja kirjoitusapua luovaan kirjoittamiseen. Voit generoida tarinan tai juonen askeleita, laulun sanoja, runon värssyjä tai vaikka koko projektisuunnitelman. (*Toim. huom.* esimerkki tosielämästä: kehitin erään lehtiotsikon tekoälyllä, kun omat ideat variaatioista ehtyivät.) Voit myös pyytää ChatGPT:tä kommentoimaan, vetämään yhteen tai jatkamaan sille antamaasi tekstiä tai vaikka lähdekoodia. Keinoavon kuvakulmat verryttelevät luonnollisia aivoja.

Tekoäly laatii jo kokonaisia Exceleitä kaavoineen päivineen tai hämmästyttäviä PowerPoint-esityksiä. Voit sukeltaa historiaan simuloimalla keskusteluja tunnettujen historiallisten hahmojen kanssa – tai ”keskustella” (ohje)kirjan tai muun lähdemateriaalin

kanssa, kuten edellä vinkattiin. Voit tietenkin myös ihan vain kysyä tekoälyltä apua arkeen, kuten ruoanlaittoon tai kalorien laskentaan.

Tekoälyn kyky sekä tulkita että tuottaa nopeasti suuria määriä luonnollista ja formaalia kieltä avaa ovia lukemattomiin sovelluksiin eri aloilla. Tarvitsee vain kysyä.

Tekstistä kuviin

Oletko kuvataiteilija, joka kaippaa uutta inspiraatiota? Ehkä harkitset uraa digitaiteilijana, joka tuottaa taidetta koneellisesti? Tai koet nostalgista kaihoa legendaariseen Deluxe Paint -estetiikkaan? Generatiivisesta tekoälystä voi olla apua myös sinulle. Sillä kun voi tekstin lisäksi tuottaa kuvaa. Voit luoda kuvaa ”tyhjästä” yksinkertaisesti kuvailemalla, mitä haluat. Mutta kyse ei ole vain irrallises-ta satunnaisgeneraattorista, vaan tekoäly voi toimia oman tekemisesi jatkeena.

Voit toki pyytää tekoälyä loihtimaan taide-teoksen kesämökkisi järvimaisemasta kuvaillemalla maisemaa yksityiskohtaisesti, mutta useimmille tekoälyille voi lisäksi antaa valokuvan tai aikaisemman piirroksen lähdemateriaaliksi. Voit myös kuvailla taiteellisen tyylin tekoälylle, esimerkiksi mainitsemalla sanat Art Deco, tai kustomoida tekoälyn tuottamaan jatkuvasti vaikkapa mainittua Deluxe Paint -tyyliä. Vaihтокаuppana saat (toivottavasti) pyytämäsi mukaisia kuvia.

Mainittavimpia kuvien generointiin erikoistuneita tekoälyjä ovat ChatGPT:n yhteydessä toimivan DALL-E:n lisäksi Leonardo AI (leonardo.ai), Midjourney (midjourney.com), Craiyon (craiyon.com), Stable Diffusion (stability.ai) ja Artbreeder (artbreeder.com). Tekoälyn virallisen sivuston valitsemisessa ja etenkin oikean älypuhelinsovelluksen asennuksessa kannattaa tosin olla tarkkana, sillä tekoälyjä apinoivia tai peilaavia epävirallisia tekeleitä on liikkeellä useita.

SANOJA generatiivinen tekoäly = generative artificial intelligence, AI; suuri kielimalli = large language model, LLM; koneoppiminen = machine learning; GPT = generative pre-trained transformer, kielimalliperhe.

Tekoälyn kustomointi

Tekoälyn räätälöinti eli kustomointi (*customization*) teroittaa yleistekoälyistä täsmätyökaluja. Ainakin ChatGPT:n räätälöinti on myös sangen helppoa, sillä se tapahtuu pitkälti järjestelmän sisällä ja luonnollisella kielellä. Kustomoidut ChatGPT-versiot – joita kutsutaan lyhyesti GPT:eiksi – tarjoavat vaihtoehtoisen mahdollisuuden mukauttaa tekoälyn toimintaa vaikkapa tiettyjen alojen ja erityistarpeiden mukaan. GPT:t integroituvat saumattomasti ChatGPT:hen.

Kun räätälöit oman ChatGPT:si, lähtökohteisesti tällainen custom-GPT on personoitu tekoälysi ja ainoastaan sinun käytössäsi. Mutta voit halutessasi jakaa GPT:si esimerkiksi ystäville tai koko maailmalle, maksuttomana tai maksullisena GPT Storessa (chatgpt.com/gpts). Näin ollen valmiita eri tarpeisiin kustomoituja GPT:itä on jo runsaasti tarjolla – sellaista ei siis välttämättä tarvitse edes räätälöidä itse.

Kustomoidun tekoälyn hyötyjä voi hahmottaa selailemalla olemassa olevaa GPT-tarjontaa. Pääset tarjontaan käsiksi

luomalla tilin ChatGPT:hen ja sitten navigoimalla GPT Storeen. GPT:t ovat ihmisten räätälöimiä ja kokemuksen mukaan yleensä hyvin laadukkaita. Asennuksetkin hoituvat sekunneissa, sillä sovellukset toimivat ChatGPT:n sisällä. Lisää GPT Store -vinkejä oikeassa laatikossa.

Tiivistettynä uskon, että tekoäly sopii aivan tavalliselle ihmiselle, joka on avoin hyödyntämään teknologiaa työssään tai harrastuksissaan – tai molemmissa. Sovellutuksia löytyy nuoremmillekin: custom-GPT:t auttavat jo nyt esimerkiksi oppimaan lautapelin säännöt, opettamaan lapsille matematiikkaa tai suunnittelemaan tarroja...

Kannattaa kuitenkin pitää mielessä, ettei tekoäly voi ikinä täysin korvata ihmistä. Ainakin väitän, että tehokkain "supertietokone" on jokaisen omassa päässä. Nyt ja tulevaisuudessa. ●

Kirjoittaja on tietojenkäsittelyn tradenomi ja ammattipedagogi, joka opettaa eri puolilla Suomea sekä verkkokursseilla muun muassa tekoälyä ja sen hyödyntämistä.

VINKKEJÄ GPT STOREEN Räätälöityjä tekoälyjä luomiseen, muokkaamiseen ja tyyliseikkojen hiomiseen: Write for Me, CopywriterGPT, SongMaker, SlideCreator.

Esitysten näyttävyyden parantamiseen: Canva, Video GPT by VEED, PDF Ai, Diagrams, Show Me.

Tutkimuksia ja analyyskejä tekeville, kun etsit, arvioit, analysoit ja visualisoit tietoa: Consensus, Whimsical Diagrams, Scholar GPT, Wolfram, ScholarAI, AI Scientist.

Jos kirjoitat koodia ja luot sovelluksia – tai haluat aloittaa: Grimoire, Professional Coder (Auto programming), Python, DesignerGPT, Code Copilot, Screenshot To Code GPT, Website Generator.

Opetuksen ja oppimisen tarpeisiin sopivat puolestaan: Tutor Me, Universal Primer, Math Solver, Video Summarizer, Voxscript, Code Tutor, Prompt Professor, Language Teacher, Physics Oracle.

Jarkko Soinin tekoälyn perus- ja jatkokurssit löytyvät Kymenlaakson Opiston tarjonnasta ja luovan tekoälyn perus- ja jatkokurssit Riihimäen Kansalaisopiston tarjonnasta. Tekoälyn käytön, kuten minkä tahansa ohjelmiston käytön voi oppia itseopiskelemalla, mutta parhaiten niiden käytön oppii käytännön tekoälykursseillani, joita on kansalaisopistossakin syksyllä alkavalla lukuvuodella useampi: ChatGPT:n arjen peruskäyttö ja Kuvien generointi tekoälyllä, jatkokursseja ja mestarikursseja. Tekoäly kehittyy hurjaa tahtia, mutta perusteet pysyvät samoina. Esimerkiksi jo suljetun DALL-E 2:n kuvageneroinnin toiminnot ovat samat uusimmassa ChatGPT:hen integroidussa DALL-E:ssä, kuten kuvien editointi. Opiskelemalla perusteet kursseillani hallitset tekoälyn salat myös tulevaisuudessa.